

Contribuții ale intelectualității gorjene la lupta pentru unitate națională

GHEORGHE N. NICHIFOR

Dacă Unirea cea Mare a însemnat un act crucial pentru dezvoltarea României moderne, analiza desfășurării evenimentelor premergătoare demonstrează elocvent că formarea statului național unitar a fost rezultanta luptei pline de sacrificii, a dârzeniei și eroismului întregului popor.

Un capitol important în lupta pentru unirea națională l-a înscris alături de întregul popor și intelectualitatea care și-a pus întreaga capacitate în slujba idealului național al desăvârșirii unității. Cetățeni în sensul înalt al termenului prin variatele forme de expresie ale învățămîntului, culturii și științei pe care le-au slujit, au contribuit la definirea și afirmarea personalității naționale, la întărirea spiritului național, la pregătirea societății românești pentru realizarea unirii și organizarea statului în noua etapă istorică. Cît de bogată a fost contribuția lor, pe măsura perioadei pe care au reprezentat-o, ne-o dovedesc roadele bogate care au înflorit pe ogorul întregit al României Mari.

Județul Gorj, așezat la granița artificială dintre Țara Românească și Transilvania, s-a înscris cu litere de aur în lupta dusă de poporul român pentru îndeplinirea visului său secular. Continuînd tradițiile înaintașilor, intelectualitatea de aici a desfășurat la sfîrșitul secolului XIX și începutul secolului XX o vastă activitate în această direcție, înscriindu-se în ceea ce istoriografia noastră numește în mod legitim „generația Marii Uniri”.¹

Pentru început avem în vedere activitatea de excepție a aceluși grup de intelectuali veniți în Gorj fie din Transilvania, fie din țările vecine unde prigoana împotriva revoluționarilor era deosebit de activă, oameni de o cultură și un

rafinament intelectual înalt, ceea ce i-a făcut să înțeleagă că printre gorjeni sămînța luptei pentru libertate va da roade bogate. Acești entuziaști împreună cu reprezentanții de marcă ai intelectualității locale vor utiliza armele cele mai la îndemînă pentru vremea aceea și anume, școala, presa, conferințele, pentru pregătirea poporului la ridicarea finală.

La 15 aprilie 1894, apărea la Tîrgu-Jiu, în tipografia lui Nicu D. Miloșescu, cea dintîi revistă literară și științifică locală „Iul sub conducerea unui comitet alcătuit din intelectuali de frunte ai orașului: avocați, medici, profesori și învățători.” Publicația pe lîngă o serie de articole și studii științifice și literare, făcea și o bună propagandă națională. Remarcăm studiul profesorului M. Strajan, autorul unei gramatici a limbii române,² intitulat „Din luptele fraților”, cu referire la lupta românilor din Transilvania din secolele XVII—XVIII, îndeosebi a lui Inochentie Micu, pentru drepturi politice și culturale⁴. Revista a apărut cu regularitate pînă la 1 mai 1895, în locul ei același grup, la care se vor adăuga și alți intelectuali vor scoate și alte publicații progresiste printre care „Lumina satelor”, „Amicul poporului”, „Sezătoarea săteanului”, „Zorile”.⁵

La 10 octombrie 1895, apărea sub redacția profesorului Iuliu Moisil, revista „Amicul Tinerimei”, avînd colaboratori de pe tot cuprinsul pămîntului românesc cum ar fi: Andrei Țirsanu (profesor la gimnaziul din Brașov), dr. P. Tanco (Nășăud), Aurel Mircea (Alexandria), N. Pêtra Petrescu (casier al băncii „Albina” din Brașov), Angel Păunescu (student la Veneția), precum și o serie de intelectuali din Tîrgu-Jiu.⁶

Fără îndoială însă, că în această perioadă lupta pentru unitate națională a fost dominată în Gorj de o copleșitoare personalitate a lui Șt. N. Bobancu. Născut în anul revoluționar 1848 la Brașov, și-a făcut studiile universitare la București și după un scurt popas la Ploiești unde fusese numit profesor, revine în orașul natal, spre a continua cu forțe noi lupta pentru dezrobirea românilor în cadrul „Gazetei Transilvania”, foaie de propagandă națională a vremii.⁷ Articolele sale gazetărești au fost socotite adeseori ca revoluționare de către asupritorii neamului nostru și curajosul redactor a suferit rigoarea închisorii de la Vaczz.

Fiind continuu amenințat în libertatea sa, se refugiază în România, fiind numit la 1 septembrie 1890, profesor și director al Gimnaziului real din Tîrgu-Jiu, pe care-l conduce

pînă la 1 decembrie 1893. Rămîne însă legat de această școală, și ca profesor va desfășura o bogată activitate didactică, gazetărească și culturală, dăruind cu pasiune urmașilor pandurilor, generație după generație, atît cunoștințele sale variate cît și exemplul calităților sale sufletești de neîntrecut educator și bun român.

La catedră și în afara școlii, la serbările culturale, precum și în toate ocaziile de manifestare a sentimentelor naționale, Șt. Bobancu a urmărit pregătirea tineretului pentru ziua cea mare a întregirii neamului, avînd fericirea să vadă îndeplinit acest ideal sfînt, pentru care a luptat neostenit.⁸

Unul dintre elevii săi, scriitorul N.I. Popescu relatează despre influența covârșitoare pe care o aveau asupra elevilor lecțiile de istorie ale profesorului. „Acum — mărturisea el în 1940 — cînd cu suferințe, lacrimi și sînge am întins hotarele țării..., îmi răsare înaintea ochilor minții, „domnul nostru de istoria românilor“, martirul purtat prin pușcăriile ungurești, și-mi apare ca un gigant care a schimbat fața unei lumi vechi prin punerea crezului său“ și prin căldura inimii sale, pe care a dat-o inimilor noastre tinere și entuziaste”.⁹

Sosirea lui Bobancu în Gorj coincide și cu începutul unei mișcări muzicale în județ, harnicul profesor subordonînd și această activitate luptei pentru unitate națională.¹⁰ Astfel, a fost înființată o filarmonică la Tîrgu-Jiu,¹¹ precum și un cor românesc,¹² ambele avînd ca scop popularizarea valorilor muzicale românești, bogatul și originalul său folclor.

Rezultate remarcabile a obținut pe tărîmul luptei naționale prin intermediul gazetăriei. A colaborat la revista culturală „Amicul Tinerimii“, iar în 1896 a scos revista „Paza Neamului“, contra propagandei catolice care începuse la Tîrgu-Jiu. În 1905 a editat revista „Bunul prieten“, apoi „Unirea Neamului“ și „Românismul“, ambele veritabile tribune ale luptei naționale.

Articolele sale, foarte numeroase, semnate sau nesemnate, sînt pătrunse de un suflu patriotic fără seamăn, frazele sale virulente critică necruțător împiedicarea afirmării românilor din Transilvania, Bucovina și Basarabia. Astfel „Românismul“ din 1 decembrie 1913 relua o scrisoare a unui ungur din Sibiu publicată în „Budapeșt Hirrap“, în care se zugrăvește starea de spirit a românilor din acest oraș. La „Albina“, cea mai mare bancă românească, într-o sală de întruniri sînt expuse la loc de cinste portretele lui Avram Iancu, Andrei Șaguna, Iuliu Maniu și Aurel Vlaicu, „cea ce ilus-

trează în chip dureros nesuccesul instrucției în spirit ungu-
resc".¹³ În același număr sînt prezentate persecuțiile pe care
le suporta ziarul românesc din Chișinău „Cuvîntul moldo-
venesc” din partea autorităților țariste.¹⁴

Sînt bogate informații și cu privire la lupta românilor
din Bucovina cum ar fi de pildă relatarea referitoare la Con-
gresul I al învățătorilor, desfășurat la Suceava unde s-a pus
cu acuitate problema muncii învățătorului pentru afirmarea
învățămîntului românesc.¹⁵

Izbucnirea primului război mondial a avut în presa con-
dusă de Șt. Bobancu un puternic ecou, prilej pentru care și
alți intelectuali de vază ai Gorjului și-au exprimat opiniile
deschis, încă de la început. De pildă avocatul Virgiliu Slă-
vescu, arăta la 17 august 1914 „Să cred eu că intrînd în ali-
anță cu Germania sau Austro-Ungaria nu am cădea în pă-
catul greu al blestemului generațiilor viitoare? Ar fi să du-
cem cel mai nepopular război din viața noastră națională,
lipsit cu desăvîrșire de asentimentul celui din urmă soldat
român ca și celui dinții comandant.”¹⁶

Cu ocazia împlinirii unui an de la izbucnirea războiului
într-un articol intitulat „Frați români și bravi oșteni”, Șt. Bo-
bancu face un vibrant apel la luptă. „De la voi s-așteaptă în-
tregirea pămîntului și neamului. Încununați-vă frunțile cu
cununa gloriei... Dovediți nemților semeți și ungurilor bru-
tali, că în vinele voastre curge sîngele vitejilor Ștefan cel
Mare și Mihai.”¹⁷

În prima zi a intrării României în război, Bobancu a ce-
rut să plece pe front dar nu a fost primit din cauza vîrstei
înaîntate. Sub ocupație, ungurii l-au purtat prin diferite în-
chisori la Craiova, Straja Brașovului, Cluj apoi la Bakony-
bel. A păstrat însă în toate împrejurările, aceeași dîrzenie
de bun român și patriotismul său neînduplecat a făcut ca
guvernul din Budapesta să-l elibereze la 1 septembrie 1918,
convingîndu-se că dascălul gorjan era periculos chiar și pri-
zonier.¹⁸ Populația Gorjului i-a făcut o primire entuziastă,
iar el deși ocupanții nu se retrăseseră, organizează o gran-
dioasă manifestare națională la Tîrgu-Jiu.¹⁹

Actul de la 1 decembrie 1918, s-a constituit într-o ade-
vărată sărbătoare pentru locuitorii acestui județ. Ziarul „Ro-
mânismul”, publica cu această ocazie o amplă rețatere inti-
tulată „Alba Iulia istorică”.²⁰

Un alt mare animator al luptei pentru unitate națională a fost Iuliu Moisil, profesor, și el director al Gimnaziului „Tudor Vladimirescu”.

Plecat din ținutul Năsăudului, cu bacalaureatul la Blaj și studii universitare la Viena a sosit la Tîrgu-Jiu în 1894. Animat de un fierbinte patriotism, purtător al idealurilor latiniste și iluministe, vrednicul dascăl și-a pus toate cunoștințele și talentul pedagogic în slujba educației științifice și naționale. Sub directa sa supraveghere s-au dezvoltat instituții cu mare rol în educația națională, patriotică cum ar fi: muzeul de istorie și etnografie, împreună cu Al. Ștefulescu, biblioteca școlară, ansamblul coral „Lyra Gorjului”, teatrul local etc.²¹

Profesorul Tiberiu Popescu a desfășurat și el o intensă activitate, jertfindu-și viața pentru împlinirea nobilei ideal românesc. Fiul unui preot cu mare dragoste de țară, a văzut lumina zilei în 1830, în comuna Lupșa, județul Mehedinți. Obține licența în științe la Universitatea din București, după care funcționează ca profesor la Piatra Neamț și Slatina. După ce în anul 1907 este scăpat de la o condamnare aproape sigură pentru ideile sale revoluționare de către Spiru Haret, se stabilește ca profesor la Gimnaziul „Tudor Vladimirescu”, unde va fi și director.²² Multă vreme a îndeplinit funcția de secretar al Ligii culturale, secția Gorj, în cadrul căreia s-a distins ca un neobosit militant pe tărîmul luptei naționale.²³

La declanșarea războiului a fost concentrat pe linia artificială ce separă Gorjul de Transilvania, unde a propagat în mijlocul soldaților pe care-i comanda, dragostea de neam și pămîntul românesc²⁴ iar în august 1916 a fost printre primii care s-au avîntat în luptă. Nesocotind dorința școlii și rugămintele prietenilor care ar fi vrut să-l ferească de primejdii, s-a aruncat vitejește în mijlocul focului vrăjmaș, înțelegînd că numai prin curajul și disprețul față de moarte se poate cîștiga o victorie. Soarta însă nu l-a cruțat și într-o zi de septembrie în punctul Buliga a fost străpuns de gloanțele dușmane, iar peste cîteva zile și-a dat sufletul într-un spital militar din Tîrgu-Jiu, instalat chiar în școala pe care o slujise cu atît devotament.²⁵

În semn de omagiu Liceul „Tudor Vladimirescu” și Comitetul școlar i-au ridicat un bust de bronz, a cărui dezvelire a avut loc cu mare solemnitate la 17 februarie 1937.²⁶

Vorbind în Senat, N. Iorga, făcea o vibrantă caracterizare a eroului și familiei sale: «Tînăr, frumos, inteligent, iubit de toți, profesorul gorjan a mers la luptă cu antică simplitate în îndeplinirea întregă a datoriei sale... I s-a propus tatălui său, ca partidul liberal din Gorj să-l treacă pe Tiberiu într-un loc fără pericol, iar el părintele a răspuns: «el va merge la datoria lui orice ar fi să se întîmple cu dînsul»». ²⁷

Fără a putea să vadă idealul românesc înfăptuit, a desfășurat în județul Gorj o prodigioasă activitate culturală și în sprijinul luptei naționale, revoluționarul Vitold Maryan Rola Piekarski. Născut în 1857 la Smolensk în Rusia, din părinți polonezi, de origine nobilă, el va apăra de tînăr ideile Poloniei cotropite, îmbrățișînd în același timp ideile socialiste. După studii strălucite în Occident și o perioadă de deportare în Siberia de unde evadează, se stabilește în Bulgaria unde desfășoară o intensă activitate publicistică în presa muncitorească. Fiind persecutat se refugiază în România, sosind la Tîrgu-Jiu în 1894. Aici a studiat arta populară românească, a ilustrat revistele „Jiul”, „Ardeul” și „Amicul Tinerimii”, a pus bazele școlii ceramice și a muzeului de istorie. ²⁸ S-a remarcat ca unul dintre cei mai pricepuți dascăli, insuflînd elevilor dragostea de țară și de neam, cu patima celui plecat dintr-o țară sfîșiată de vitregiile istoriei. Venit „sub Parîng — spunea despre el Caton Slăvescu, un alt intelectual de vază al Gorjului — s-a făcut gorjan, el care a cutreierat o Europă întregă aruncînd lumină și iubire împrejur”. ²⁹ Și-a încetat în 1909 zbuciumata existență la București, unde se stabilise cu cîțiva ani în urmă, lăsînd în amintirea gorjenilor și a românilor care l-au cunoscut, numele și faptele sale de frumoasă rezonanță patriotică și artistică.

Numele sculptorului Iosif Schmidt-Faur este mai puțin cunoscut în zilele noastre. Născut în Cehoslovacia, a urmat strălucite cursuri de arte plastice, secția modelaj. Sosit în baza unei convenții consulare ca profesor la Școala Ceramică din Tîrgu-Jiu, se va înscrie în amplul front al celor care propagau ideile naționale, îndeosebi în mijlocul elevilor pe care i-a pregătit. Căsătorit cu o gorjeancă născută Niculescu se va consacra pe plan artistic îndeosebi după primul război mondial, rămînînd definitiv în România. ³⁰

Prezentînd contribuția intelectualității gorjene la lupta pentru unitate națională, se cuvine să amintim aportul acesteia pe cîmpul de bătaie, direct cu arma în mînă. Există în hronicul de aur al eroilor din războiul pentru întregirea neamului un mare număr de intelectuali care au căzut la datorie cum ar fi: Ecaterina Teodoroiu, abia sosită de la București unde-și terminase studiile,³¹ învățătorii Florea Nițulescu din Bobu,³² V. Dușe din Runc,³³ Atanasie Pațica din Polovragi, Ion Tașcău și Ilie Sădescu din Andreești, Ilie Iscușescu din Aninoasa, Petre Popeangă din Lelești, Tudosie Juscu din Topești, în timp ce I. Giurgiulescu din Arșani și N. Stamatoiu din Stănești au suportat vitregia prizonieratului.³⁴ Eroic a căzut profesorul de limba română și latină, căpitanul în rezervă Stelian Sterescu, ca și profesorul Augustin Crainic, fost director al Gimnaziului din Tîrgu-Jiu.³⁵

Medicii gorjeni D. Culcer, Max Culcer și N. Hasnaș³⁶ și-au pus întreaga capacitate profesională pentru salvarea răniților de război. Este binecunoscută, de asemenea, contribuția învățătorului Victor Popescu care în fruntea unui detașament de partizani a dat puternice lovituri ocupanților și a îndemnat populația civilă la rezistență.³⁷ Printre vijeli-oasele atacuri ale luptătorilor săi se numără și cel organizat împotriva garnizoanei germane din Tîrgu-Jiu.³⁸ Represiunile organizate au făcut ca printre victime să se afle și învățătorul Nicolae V. Popescu din Covrigi — Văgiulești și notarii C. Cojocarul din Negomir și I. Brăescu din Bolboși.³⁹

Au luptat eroic sub steagul diferitelor unități militare, reîntorcîndu-se în școlile lor cu înalta decorație Mihai Vițeazul" învățătorii gorjeni: D. Anescu și I. Manolescu din Andreești, D. Stănescu din Stănești, C. Roman din Bîlta, C. Brăncuși din Brădiceni, C. Rovența din Hodoreasca, V. Răduțoiu și I. Coica din Arșani, I. Nefterescu, Nicolae Chițiba și I. Aurariu din Tismana, D. Rebedea din Curtișoara, Serghie Leuștan din Pociovaliște, C. Mogoșancu și T. Niculescu din Tg. Cărbunești, V. Dogaru din Licurici, C. Diaconescu din Tîrgu-Jiu și alții.⁴⁰

Gazdă ospitalieră și pentru alți cunoscuți luptători în favoarea unității naționale, aflați în trecere pe aceste meleaguri cum ar fi: G. Coșbuc, V. Lucaciu și chiar Badea Cîrțan,⁴¹ Gorjul a reprezentat un teren ideal pentru manifestarea intelectualilor săi în amplul front al tuturor românilor realizat la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea, în vederea înfăptuirii statului național unitar.

1. Gh. I. Florescu, *Generația Marii Untri*, în „Revista de istorie”, tom 36, nr. 10/1983, pag. 961—976.
2. Cornel Cîrstoiu, „*Jiul*”, *revistă pentru literatură și știință*, în „Coloana”, Tg.-Jiu, din august 1974.
3. Ibidem.
4. M. Strajan, *Din luptele fraților*, în „*Jiul*”, Tg.-Jiu, An I, nr. 8—9 din 25 decembrie 1894.
5. Cornel Cîrstoiu, *loc. cit.*
6. „*Amicul Tinerimei*”, Tg.-Jiu, an I, nr. 1, din 10 octombrie 1895.
7. „*Astra*”, an XXIII, nr. 4 (199), din aprilie 1895, pag. 5.
8. Archir Iancu, *Ștefan Bobancu*, în „*Amicul Tinerimei*”, serie nouă, nr. unic, din iulie 1941; I. Mohor, *Funeraliile lui Ștefan Bobancu*, în „*Gorjul*”, an XVIII, nr. 1, din 1—7 ianuarie 1941.
9. Nicolae al Lupului, *Desrobitorii Ardealului*, în „*Amicul Tinerimei*”, an XII, nr. 17—18, din februarie 1940, pag. 53—54.
10. V. Cărăbiș, *Mișcarea muzicală în județul Gorj la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*, în „*Gorjul literar*”, V, Tg.-Jiu 1977; Gh. Giță, *Gorjul muzical*, în „*Gorjanul*”, an X, nr. 47—48, din 25—31 decembrie, pag. 19.
11. Ibidem.
12. „*Românismul*”, Tg.-Jiu, an I, nr. 6, din 17 noiembrie 1913.
13. Ibidem, nr. 8, din 1 decembrie 1913.
14. Ibidem.
15. „*Unirea Neamului*”, Tg.-Jiu, an I, nr. 36, din 15 iunie 1914.
16. Virgiliu Slăvescu, *Ce înseamnă cu noi înșine?*, în „*Unirea Neamului*”, an I, nr. 45, din 17 august 1914.
17. „*Unirea Neamului*”, an II, nr. 93, din 26 iulie 1915.
18. Archir Iancu, *loc. cit.*
19. *Manifestația națională din Tg.-Jiu*, în *Românismul*, an IV, nr. 2, din 18 noiembrie 1918.
20. „*Românismul*”, an IV, nr. 5, din 28 noiembrie 1918.
21. Iuliu Moisil, *Amintiri și date din trecutul Gimnaziului — liceu „Tudor Vladimirescu” din Tg.-Jiu*, Tg.-Jiu, 1982, pag. 46.
22. Th. Gălcescu, *Tiberiu Popescu. Omul și profesorul*, în „*Amicul Tinerimei*”, an IX (serie nouă), nr. 4, februarie 1937, pag. 51; Gh. Nichifor, *Tiberiu Popescu, erou al luptei pentru unitate națională*, în „*Gazeta Gorjului*”, an XXI, nr. 3590, 12 noiembrie 1988.
23. N. Andreiescu, *Un cuvînt*, în „*Secerea*”, Tg.-Jiu, An IV, nr. 3, din 17 octombrie 1920.
24. *Pregătirea suflotească a ostirii*, în „*Unirea Neamului*”, an III, nr. 108, din 8 noiembrie 1915.
25. I. Mălăescu, *Școala noastră sub ocupația vrăjmașă*, în „*Amicul Tinerimei*”, an VIII (serie nouă), nr. 4, din februarie 1936.
26. *Cum s-a serbat Patronul liceului nostru. Dezvelirea bustului fostului director și profesor Tiberiu Popescu*, în „*Amicul Tinerimei*”, An IX, nr. 5, martie 1937, pag. 63.
27. N. Iorga, *Unul din cei mai vechi ai noștri: Tiberiu Popescu*, în „*Amicul Tinerimei*”, an IX, nr. 5, din martie 1937, pag. 58.
28. I.P. Țuculescu, *Iuliu Moisil, Ștefan Bobancu și V. Rola Piekarski. Trei „ași” culturale din trecuta generație a Gorjului*, în „*Amicul Tinerimei*”, an XII, nr. festiv din februarie 1940.

- ²⁷. Caton Slăvescu, *Ieri și azi*, în „Unirea Neamului”, an I, nr. 28, din 30 aprilie 1914.
- ³⁰. I. Cruceanu, *Chipuri și profiluri din istoria culturii gorjene. Sculptorul Iosif Schmidt — Faur*, în „Columna”, din mai 1975; „Boabe de grâu”, an II, nr. 5/1931, p. 290.
- ³¹. I. Mocioi, *Ecaterina Teodorescu*, Edit. Scrisul Românesc, Craiova, 1981, pag. 31.
- ³². I.D. Isac, *Ultima dorință a unui erou*, în „Românismul”, an IV, nr. 13, din 7 februarie 1919.
- ³³. P.F. Popeangă, *Colegului și camaradului V. Dușe*, în „Românismul”, an IV, nr. 10, din 17 ianuarie 1919.
- ³⁴. Stelea — Ioan V. Boia, *Contribuția slujitorilor școlii la lupta pentru libertate și unitate națională în anii 1916—1918*, în „Revista de pedagogie”, an XXXVII, nr. 10/1988, pag. 60.
- ³⁵. Oct. Ungureanu, *Medicul cetățean Dumitru N. Culcer*, în „Gazeta Gorjului”, an. XX, nr. 3228, din 22 mai 1987.
- ³⁶. Ioan Voiculescu, *Dr. Nicolae Hasnaș (1875—1966)*, în „Gorjul medical”, Foaițe volante, editată de Direcția sanitară a jud. Gorj, din 7 aprilie 1988.
- ³⁷. V. Bobocescu, *Victor Popescu, haiduc partizan*, în „Gazeta Gorjului”, an XX, nr. 3257, 3263, 3269, 3275, 3287 și 3293, din 17, 24, 31 octombrie și 7, 21, 28 noiembrie 1987.
- ³⁸. V. Cioica, *Victor Popescu*, în „Revista învățătorimii gorjene”, nr. 7—8, 1930, pag. 41—42.
- ³⁹. Octavian Ungureanu, *Liceul „Tudor Vladimirescu” din Tg.-Jiu*, pag. 90—91.
- ⁴⁰. N. Andrei, Gh. Pirnuță, *Istoria învățământului românesc din Oltenia*, vol. II, Edit. Scrisul românesc, Craiova, 1981, pag. 481.
- ⁴¹. Cornel Cîrstoiu, *Alexandru Coșbuc. Insemnări inedite cu prilejul morții sale*, în „Gazeta Gorjului”, an. I, nr. 30, din 7 septembrie 1968; Gr. Pupăză, *Badea Cîrșan a poposit și la Tîrgu-Jiu*, în „Gazeta Gorjului”, an II, nr. 16 (64), din 12 aprilie 1969.